

Hjejlen

Årgang 22
Nr. 2, Juni 2004

Dansk Ornitologisk Forening

Viborg Amt

HJEJLEN årgang 22 nr. 2, juni 2004

MEDLEMSBLAD FOR DANSK ORNITOLOGISK FORENING, VIBORG AMT

Ansvarshavende redaktør: Eyvind Lyngsie Jakobsen (EJL) • Østervænget 27, 8800 Viborg • 8667 1646 • eyvijak@worldonline.dk

Layout: Jørgen Peter Kjeldsen (JPK) • Højstrupvej 9, 7741 Frøstrup • 9799 1539 • pjoern@prinzapolka.dk

ISSN 0993-9694

Oplag dette nummer: 415 eks.

Tryk: A. Søe-Knudsen, Stoholm

Forside: Jens Frimer Andersen

BESTYRELSE FOR DOF-VIBORG AMT:

Formand **Per W. Buchwald** (PWB) • Nørresøvej 18, 8800 Viborg • 8667 1638 • tromwald@post.tele.dk

Næstformand **Jens J. Pedersen** (JJP) • Violvej 3, 7900 Nykøbing • 9772 0420 • vilspeder@webspeed.dk

Kasserer **Ole Kristjansen** (OK) • Svinglen 66, 8800 Viborg • 8667 3181 • oklab@post6.tele.dk

Jan Kristensen (JK) • Gyvelvænget 161, 7730 Hanstholm • 9796 2456 • oz1iil@post5.tele.dk

Martin Kviesgaard (MK) • Vibækvej 32B, 8800 Viborg • 8664 3646 • ml.kviesgaard@mail.dk

Annie Pedersen (AP) • Sangildvej 29, 8620 Kjellerup • 8688 0248 • annie_pedersen@hotmail.com

Robin Milner (RM) • Wåleshøjen 3, 8800 Viborg • 8667 5086 • robmgb@post.tele.dk

Frits Rost (FR) • Baldersvej 18, 8800 Viborg • 8727 1011 • f.rost@mobilixnet.dk

Ole Lilleør (OL) • Mageløs 4, 8800 Viborg • 8662 8032 • ole.lilleor@get2net.dk

KONTAKTPERSONER:

Revisor: ELJ • Repræsentantskabsmedlemmer: PBW, OK. Suppleant: MK •

Kontaktperson i DOFs hovedbestyrelse: OL • Fredningsudvalg: JJP •

Ekskursionsudvalg: AP • Lokalrapport (FUGLE og DYR i Nordjylland): FR •

Ringmærkningsgruppe: Niels Odder Jensen, Klitmøller • Grønt Råd: PWB.

Suppleant: JJP • Fugleværnsfonden: ELJ, MK

Indhold

Referat fra generalforsamling	4
Siden Sidst	6
Viskum på Danmarkskortet	11
Referat fra Havørneaften	13
Hæderspris til Eyvind	14
Isfugle i kassevis	16
En renlig svale	19
Oplevelser med Tophejre og Sølvmåge	20
Hjælp Naturbutikken	22
Turreferater	24
Kommende ture	26

Mere tak

Siden udsendelse af årets første udgave af HJEJLEN er der indkommet yderligere 1.360 kr. i gavebidrag. Der er herefter indkommet i alt 5.260 kr., som redaktionen siger HJERTELIG TAK for. Hertil er der indkommet en del indbetalinger fra dem, der har bladet i abonnement, fortrinsvis fra medlemmer boende uden for Viborg Amt.

Efter at portostøtten er bortfaldet, betyder det særlig meget med gavebidrag. Og det ser ud til, at vi nu har råd til at udsende 4 numre af bladet i 2004. Årets første nummer nåede vi at få udsendt med den portostøtte, som bortfaldt fra og med 1. marts 2004. Dette nummer er således det første nummer, der udsendes uden portostøtte. Bortfaldet af portostøtten har været dræbende for mange foreningsblade. Vi håber at kunne holde os oven vande og i live med den læserstøtte, som bladet har fået i år således, at der kan udsendes 4 numre i år.

Vi håber naturligvis på at få andel i den bladstøtte, som i henhold til Lov om Distributionstilskud kan udbetales fra den såkaldte Bladpulje, som Kulturministeren har oprettet. Men puljen består kun af en brøkdel af de mange millioner, som portostøtten tidligere udgjorde. Så hvis får vi noget, ja så forslår beløbet nok kun "som en skrædder i Helvede".

Ud over gavebidrag ville det også være godt med nogle bidrag i form af stof/artikler til bladet. Dette er medlemmerne i Viborg amt ikke så flinke til at komme med. Og redaktøren ejer ikke evnen til at hive "kaniner op af hatten", når stofmængden er sparsom. Flere af artiklerne i dette nummer er hentet fra andre amters lokalblade. Det er ikke nødvendigt med den helt store historie, for at den kan få plads i HJEJLEN. Har en læser haft en god fugleoplevelse eller bare en historie, der begynder med de berømte "5 fjer", så er der formentlig plads til den i HJEJLEN.

Redaktionen.

Referat

fra DOF-Viborg Amts generalforsamling
lørdag den 21. februar 2004 kl. 13.00
på Hald Naturskole, Viborg

1. Valg af **dirigent**: Poul Blicher Andersen.
2. Valg af **referent**: Eyvind Lyngsie Jakobsen (ELJ) blev bragt i forslag af bestyrelsen. En mødedeltager, Magne Sandberg (MS) protesterede mod forslaget. Da intet andet forslag blev fremsat, var ELJ valgt.
3. **Beretning** om lokalafdelingens virksomhed i det forløbne år: Formanden Per W. Buchwald (PWB) gennemgik den skriftlige beretning.
Der henvises til HJEJLEN 2004/1, hvor beretningen er gengivet i sin helhed. MS udtalte sig mod bestyrelsens valg af ELJ til redaktør af HJEJLEN i 2003. Han havde i den anledning haft en samtale med ELJ. Dette havde været en dårlig oplevelse. Fandt at lokalafdelingen havde et demokratisk problem, idet beslutninger blev truffet i en lukket kreds. Han forventede en beklagelse af den måde, beslutningen havde fundet sted på, da han ved henvendelse til bladets layouter havde bragt Henning Pedersen (HP), Viborg i forslag som redaktør af bladet.
Formanden oplyste, at bestyrelsen havde 2 kandidater til posten, som ELJ siden sommeren 2003 havde beklædt midlertidigt, og at bestyrelsen med valg af ELJ mente at have valgt den bedste. Et kommunikationskiks var skyld i, at der i HJEJLEN var kommet til at stå, at man forgæves havde søgt at få en anden redaktør, hvilket PB beklagede.
4. Fremlæggelse af det reviderede **årsregnskab** til godkendelse: Godkendt.
5. Fremlæggelse af **budget** for det kommende år:
Da udgifterne som følge af bortfaldet af portostøtten stiger, foreslog MS, at HJEJLEN bliver udsendt pr. mail eller som nyhedsbreve. Budgettet godkendt.
6. Valg til **bestyrelsen**:
Genvalg af Jens Jørgen Pedersen, Robin Milner, PWB.
Nyvalg af Jan Kristensen (JK), Hanstholm.
7. Valg af medlem + suppleanter til **repræsentantskabet**:
Der skal ikke ske valg i 2004.
8. Valg af **revisor**:
Genvalg af ELJ
9. Indkomne **forslag**:
Der var indkommet 2 forslag fra HP. Forslag 1: HJEJLENS redaktør skal vælges af generalforsamlingen. Forslagsstilleren begrundede det bl.a. med, at redaktøren skulle være demokratisk valgt. Dirigenten bestemte, at forslaget skulle sendes til skriftlig afstemning. Dette skete. Der blev afgivet 2 stemmer for forslaget og 16 stemmer imod. 1 blank stemme. Forslaget blev forkastet.

Forslag 2: redaktøren skal hvert år aflægge beretning for lokalbladets virksomhed. PWB anbefalede, at der blev stemt nej, da dette ville medføre et unødvendigt bureaukrati. Forslagsstilleren gik med til, at forslaget bortfaldt.

10. **Eventuelt:** HP har indsendt nogle spørgsmål bl.a. om redaktørens beføjelser og kompetence, om forudsætningen for optagelse af artikler i HJEJLEN og om redigeringen. PWBs svar: redaktøren er ansvarlig overfor bestyrelsen, som har valgt ham og han er ansvarlig efter presseloven, men kan ikke udtale sig på bestyrelsens vegne. Betingelsen for optagelse af artikler er, at de er rele-

vante, og at de formodes ikke at ville skade DOF. Redaktøren kan foretage mindre rettelser, men væsentlige ændringer forelægges forfatteren inden artiklen bringes i HJEJLEN.

JK oplyste om arbejdet med etablering af Naturpark Thy, at der var megen postyr om sagen. Der havde været et møde for ca. 14 dage siden. Der er mange landmænd i gruppen. Den lokale landboforening føler, at den har vetoret. Der er problemer for de landmænd, som gerne vil afstå jord til formålet, men modvilje fra andre landmænds side.

Referent: ELJ

Gode kort på hånden ...

Visa Electron, Visa/dankort og MasterCard giver dig sikkerhed for, at du altid har valuta, når du er ude at rejse. Du kan fx betale med kortet i forretninger, på restauranter og hoteller samt hæve kontanter i pengeautomater over hele verden.

Læs mere på www.nordea.dk om, hvilke kort der er de rigtige for dig, eller spørg i en af vores filialer. Så får du gode kort på hånden.

Nordea

Af Thomas Buus

Siden Sidst I. kvartal 2004

Tegninger: Jens Frimer Andersen, grafik: Jørgen Peter Kjeldsen

Denne udgave af siden sidst dækker perioden fra 01/1 2004 til 31/3 2004.

Observationerne, der i brugt i denne udgave af siden sidst, er alle trukket ud fra DOF-basens daglige opdateringer af observationer. Derfor kan der nok være nogle spændende observationer, rundt omkring fra amtet, der er faldet ud, hvis de ikke har været opdateret her. Alle observationer mærket med en asterisk (**Nathejre***) skal først godkendes af DOF's sjældenhedsudvalg (SU). Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Vejret i januar blev nedbørsrigt, med et underskud af sol, og månedens middeltemperatur lå lige under 0 grader. Februar blev solrig og temmelig varm, ca. 2 grader varmere end normalt. Nedbørsmæssigt blev det en normal måned. Marts blev en anelse varmere end normalt, hvilket også betød nogle flere solskinstimer. Det blev dog også til en anelse mere regn.

Foto: Ole Krogh

*En kort gennemgang af perioden gav en observation af **Islom**, en langtidsstationær **Nathejre*** i Vejlerne, Danmarks tidligste **Skestork**, rekordstore forekomster af **Kortnæbbet Gås**, en **Kongeørn**, flere **spændende Måger**, og de efterhånden velkendte vinter-**Bjergpibere**.*

Begyndelsen af februar gav et par fine dage med **Rødstrubet Lom**, d. 5/2 trak 525 ved Ørhage og dagen efter trak 778 samme sted. På årets første dag blev en **Islom** fundet rastende ud for Lild Strand og dagen efter kunne den findes ved Bulbjerg. Fra d. 24/3 var de ynglende **Mallemukker** tilbage på klinten på Bulbjerg.

Vinterens helt store tilløbsstykke blev **Nathejren***, der holdt til i en have i Hov ved Lønnerup Fjord fra d. 5/1 og

frem til d. 8/2, hvor den blev fundet død efter længere tid, hvor den havde set noget svækket ud. Det var det ca. 23. fund for landet, men det første her fra amtet.

De første **Rørdrummer** begyndte at pauke i Vejlerne fra midten af februar. Det første fund af **Skkestork** nogensinde fra februar blev gjort d. 29/2, hvor en fugl blev set ved Arup Kirke. Allerede d. 4/3 var der 3 fugle ved Arup Vejle, og de blev set on og off perioden ud.

Der var ingen flokke af **Sangsvaner** på over 400 fugle, de største tal blev d. 9/1 med 370 i området ved Simested Ås udløb, d. 16/1 278 ved Læsvig, d. 17/1 blev der set 215 ved Ove Sø og 220 ved Nørhå Sø og endelig blev 368 set ved Revlbuske.

To "større" flokke af **Pibesvaner** blev set omkring Viborg, d. 9/2 41 ved Skals Enge og d. 7/3 28 ved Viskum.

En **Indisk Gås** holdt til i området ved Vestervig og Ove Sø igennem januar. Der har været flere **Kortnæbbede Gæs** i Vejlerne end ellers. Der er kommet flere og flere til igennem hele perioden,

og d. 24/3 blev der talt hele 14450. 400 **Canadagæs** kunne ses ved Ove Sø d. 23/1.

Perioden bød på to **Tundrasædgæs**; en holdt til i Simested Ådalen ved Låstrup fra d. 9/1 til min. d. 8/2. En anden blev set sammen med **Kortnæbbede Gæs** d. 24/3 ved Østerild Fjord.

En Hybrid **Grågås x Canadagås** blev set d. 16/1 ved Læsvig og igen d. 6/2 på Agger Tange.

To **Nilgæs** var tilbage på sidste års ynglelokalitet, Brokholm Sø fra d. 20/2. En **Rustand** hun af tvivlsom herkomst blev set d. 19/1 i Amtoft Vig.

Der var to forkomster af **Gråand** på over tusind fugle; d. 8/1 1300 ved Gedsted Enge og d. 18/1 1500 ved Lønnerup Fjord. En Undsluppet **Chilean Speckled Teal** blev set ved Viskum fra d. 23 til 24/4, det er en krikandart, der er hjemmehørende i det sydlige Sydamerika.

En hybrid **Taffel x Troldand**, hantype, blev set i Ørslevkloster Sø d. 1/3.

Der er kun to observationer på over 10 **Små Skalleslugere**; de er fra d. 13/1,

HJEJLEN

hvor 16 kunne ses i Østerild Fjord og d. 18/1, hvor 58 kunne ses i Lønnerup Fjord.

Der blevet set flere **Havørne** perioden igennem. I januar og februar er der set 1-2 fugle omkring Vejlerne og Bulbjerg, mest på Bygholmengen. D. 3/1 blev der set en 2k+ fugl ved Nors Sø, d. 22/2 blev en ad. fugl set rastende på isen på Hjarbæk Fjord. Marts bød på en 2k+ og en 4k+ i Vejlerne, og endelig trak en 2k+ fugl Nord ved Ørslevkloster Sø d. 22/3.

Perioden bød på en observation af **Kongeørn**, nemlig d. 28/3, hvor en blev set ved Tved Plantage. Årets første **Rørhøge** blev set d. 16/3 ved Kogleaks.

Der er kun gjort en dobbeltobservation af **Vandrefalk**, fra d. 3/3, hvor en ad. og en 2k blev set ved Lynderupgård Enge, ellers er arten set på følgende lokaliteter: Revlsbuske, Lønnerup Fjord, Hovsør Røn, Østerild Fjord, Bygholm Vejle, Lundø, Simested Ådal, Ør. Grønning, Lund Fjord.

To udsatte **Rødhøner** blev set d. 22/2, hvor de fouragerede ved Nedrehede ved Skals. Årets første 2 **Traner** blev set d. 20/3, hvor de opholdt sig på Bygholmengen.

Af vadefugle skal nævnes 310 **Klyder** d. 27/3 på Bygholmengen. To januarfund af **Strandhjejle**, 1 d. 3/1 på Agerø og 1 d. 23/1 på Agger Tange. Der var

som sædvanlig **Brushøns** igennem det meste af januar ved Glomstrup Vig, max. blev d. 18/1 med 31 fugle.

En **Islandsk Stor Kobbersnepe** blev set sammen med ca. 100 **Almindelige** d. 28/3 på Bugholmengen. Der blev kun set 2 **Svaleklirer** i januar, 1 d. 1/1 ved Tapdrup og 1 d. 20/1 på en kendt overvintringslokalitet ved et dambrug i Skinderup.

En 4k+ **Hvidvinget Måge**, som igennem hele foråret har holdt til i Thyborøn Havn, er set en enkelt gang på Agger Tange, nemlig d. 4/1, hvor den rastede i en større mågeflok på stranden. En næsten albino **Hættemåge** er to gange i januar blevet set i området ved Kvols og Hjarbæk. Det er andet år i træk den vender tilbage til dette område.

Der er set flere mindre tal af **Dværgmåge** i slutningen af januar og begyndelsen af februar, men d. 5/2 blev der set helt ekstraordinært mange, sikkert fordi et kraftigt blæsevejr ramte den jyske vestkyst, og mange af de små fiske lever af, blev presset helt ind under kysten. Der blev set 1 ved Ørhage, 42 ved Nørre Vorupør og 15 ved Hanstholm, dagen efter d. 6/2 blev der set yderligere 8 ved Agger og Hanstholm.

Der er blevet set min. 2 leucistiske **Sølvmåger**, en er blevet set ved flere lejligheder igennem marts ved Virk-

sund, den havde en del kendetegn som pegede i retning af både ung og gammel Gråmåge, som den på overfladen også kunne minde noget om, men den mørke cremefarvede hånd afslørede fuglen. Endnu en fugl blev set d. 9/3 i Hanstholm Havn, også denne fugl ledte tankerne hen på en "hvid" Gråmåge.

En 3k **Kaspisk Måge** blev fundet i Nørre Sø i Viborg d. 23/3, hvor den sammen med andre måger gik til overnatning. D. 6/2 blev der fundet en 3k **Middelhavs Sølvmåge** i havnen i Hanstholm. Den samme art blev også set d. 6/3, hvor endnu en 3k blev fundet ved Virksund.

En ad **Sølvmåge x Gråmåge** blev set d. 20/1 i Grusgraven i Ræhr. Der blev set op til 4 **Gråmåger** i Hanstholm Havn, max. blev d. 6/2. Det eneste sted hvor arten ellers er set, er i Ørhage, hvor en blev set d. 14/3.

Årets Første **Splitterne** blev set d. 21/3 på Agger Tange.

Perioden bød på to observationer af **Søkkonge**. 1 d. 19/1 ved Lild Strand og 1 d. 5/2 ved Ørhage.

Der har holdt to **Mosehornugler** til i området omkring Gl. Vesløs fra årsskiftet og frem til midten af marts, ellers er den eneste observation fra d. 30/1, hvor en fugl blev set ved Lundø.

En overvintrende **Huldue** blev set sammen med **Ringduer** ved Strandet d. 30/1.

Alle store tal af **Bjerglærke** stammer fra januar. Alle flokke på over 15 nævnes. D. 11/1 44 ved Revlsbuske. D. 18/1 18 ved Hjørdemål Klit, d. 19/1 18 ved Dråby Vig og endelig d. 23/1 hvor 80 rastede på Agger Tange. Den eneste større flok **Skærpibere** er fra d. 2/1,

hvor 26 sås ved Arupdæmningen. Bygholm Vejle er som sædvanlig amtets bedste lokalitet for **Bjergpibere**, og max. har fra blev 25 d. 7/1 og 13 d. 4/3. Arten er ellers kun set yderligere to gange i perioden, og lidt overraskende stammer disse to observationer fra Hjarbæk Fjord området, hvor en blev set d. 24/1 ved Kølsen Enge og d. 26/1 med en ved Virksund. Det er lidt overraskende, at arten ikke er truffet på andre lokaliteter i perioden, da der har været en "invasion" af arten vinteren over. Der foreligger et større tal af **Engpiber** nemlig 110 d. 21/1, hvilket er mange i januar.

Der er 4 fund af **Bjergvipstjert** fra januar, alle fra Viborg området. 1 d. 1/1 ved Ødalen, 1 d. 8/1 ved Rindsholm, 1 d. 10/1 ved Tapdrup og endelig 1 d. 26/1 ved Nr. Rind, denne fugl gik på en mark med frilandsgrise. Der blev fundet en **Sorttrygget Hvid Vipstjert**, nemlig d. 27/3 ved Vigsø.

D. 21/3 oplevede man et stort ryk-ind af **Sortstrubet Bynkefugl** langs hele den Jyske Vestkyst, og her i amtet gav det 3 fugle ved Hanstholm Havn og 4 på Agger Tange.

Der er 2 vinterfund af **Jernspurv**, 1 d. 7/1 på Agger Tange og en d. 25/1 ved Tapdrup. Der blev set 2 **Sangdroser** omkring Lild d. 1/1. En overvintrende **Munk** blev set på Agger Tange d. 4/1.

Der er for alvor kommet **Korttået Træløber** til området omkring Viborg, der er fast to syngende fugle ved Hald Hovedgård og på Borgvold har endnu et par etableret sig. Endnu en fugl er hørt på østsiden af Sønder Sø i Viborg.

Der er set **Stor Tornskade** på følgende lokaliteter Viskum, Skals Ådal, Glæde, Nørreådal, Ove Sø, Rødsø, Skyum og Demstrup.

Der er set flere **Sortkrager** end normalt, der er to observationer af 2 fugle, henholdsvis d. 25/1 ved Bruunshåb og d. 24/3 på Agger Tange, ellers er der set en fugl på følgende lokaliteter: Vejlerne, Simsted Ådal, Nørreådal, Kølsen, Klitmøller by og Nors Sø.

En flok på 180 **Bjergirisk** blev primo januar set flere gange i området ved Hovsør Røn.

En **Hvidsisken** blev set kort i Østerild d. 5/1 og endnu en fugl blev fundet ved Kraptårnet d. 24/1 og blev til dagen efter, der er ellers ikke meldt om mange fugle denne vinter.

2 store flokke **Bomlærker** skal nævnes, d. 3/1 med 180 på Agerø og d. 17/1 med 180 ved Roddenbjerg Sø. Periodens eneste **Laplandsværling** blev set overflyvende ved Lønnerup Fjord d. 17/1.

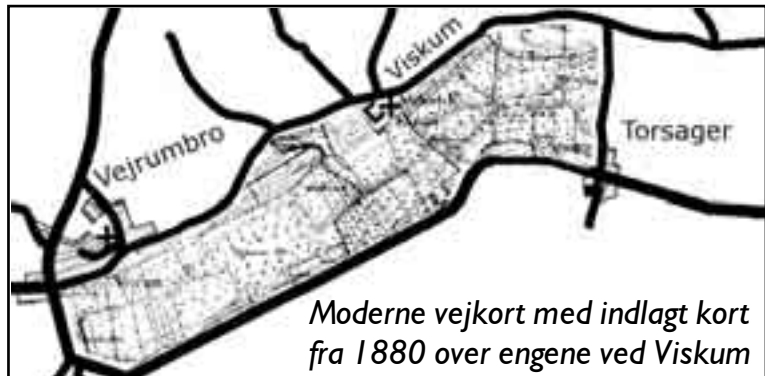
200 **Gulspurv** ved Krik d. 23/1 skal også nævnes. Følgende tal af **Snespurv** skal nævnes: d. 2/1 med 35 ved Dråby Vig, d. 7/1 med 30 på Agger Tange, d. 14/1 med 55 ved Ør. Grønning, d. 21/1 med 35 på Bygholm, d. 26/1 med 10 ved Strandet Enge, d. 26/1 med 34 ved Lund, d. 1/2 med 29 ved Kølsen Enge, d. 6/2 med 65 ved Nytorp og endelig d. 8/2 med 80 ved Ør. Grønning.

ANNONCE: Da vores Siden Sidst-skribent, Thomas Buus, har meddelt at næste udgave vil blive den sidste fra hans hånd, eftersom han flytter residensen til Århus, vil vi allerede nu opfordre eventuelle nye interesserede personer, som vil overtage rubrikken fra efteråret, til at henvende sig til redaktionen.

-Red.

Af Martin Kviesgaard

Da Viskum kom på fuglenes Danmarkskort

Fredag den 23. april kl. ca. 19:00 bankede det på min dør på Vibækvej øst for Viborg. Jeg stod og var godt i gang med opvasken og tænkte ikke just på fugle. Det skulle jeg dog hurtigt komme til, for udenfor døren stod Christian Sørensen fra Viborg og sagde, ganske roligt, at han vist nok havde set en Stylteløber henne ved Viskum!!

Nu er Stylteløber jo ikke det, man sådan lige står og regner med, gemmer sig i ens "fugle-baghave", som engene ved Viskum er for mig, så jeg lod opvask være opvask, og 20 min. efter stod Christian og jeg ved Viskum og kiggede på en virkelig "afviger" blandt fuglene på engen. For en "afviger" er Stylteløberen med sine "fætter-højben"-lange røde ben og de sort-hvide farver.

Nu vil jeg sædvanligvis sige, at de fleste mennesker beskæftiger sig med hjemmets sysler om fredagen ved 19:30 tiden. Men denne aften lykkedes det først i ca. femte febrilske forsøg at få telefonkontakt til en fuglekigger. Det blev Erik Enevoldsen fra Søndervig, der fik et hektisk opkald fra mig

med besked om at sende fuglen ud på DOFcall.

Fuglen blev herefter fotograferet, og efterhånden som der dukkede fuglefolk op, steg humøret i forsamlingen, og den værste hit-feber blev efterhånden afløst af løssluppen humor og glæde over, at en så smuk og virkelig eksklusiv fugl havde slået sig ned her i det ellers hit-frie midtjylland. For eksklusiv er en Stylteløber. Denne fugl var blot det 22. fund i Danmark gennem tiderne og det tidligste nogensinde.

Fuglen er sikkert ankommet med det varme vejr fra syd, der havde præget de seneste dage. Vejret har nok motiveret den til at forlænge trækket fra de sædvanlige sydeuropæiske ynglepladser til søerne og engene ved Viskum Hovedgaard.

Denne fredag aften nåede 12 lokale fuglekiggere at se kræet, inden den blev "lagt i seng" ved 21:15-tiden. Flere fuglefolk fra både København og Frederikshavn ringede til mig om aftenen og spurgte om vej til lokaliteten, så de kunne være der om morgenen i håb om, at den stadig ville være på plads.

Stinne Aastrup, Carsten S. Sørensen

og undertegnede var klar ved det første lys lørdag morgen, og i disen kunne vi se Stylteløberen spankulere fouragerende omkring, og startskuddet kunne lyde til en dag med besøg fra hele landet. Fuglen blev meldt ud på DOFcall igen, og frem til kl. ca. 19:00, hvor fuglen blev set for sidste gang, nåede ca. 80 fuglefolk fra hele landet at se fuglen i dejligt solskin på denne umådeligt smukke lokalitet. Ejeren af Viskum

En stribe "dogme"-fotos af Stylteløberen fra Viskum. 3 øverste: Martin Kviesgaard, nederste: Henrik Baktoft.

Hovedgaard viste en flot gestus og stor gæstfrihed, da fruene på gården troppe-ede op med øl og vand til de forsamlede fuglekiggere. Ejerne viste stor interesse for naturen, og var sikkert også lidt stolte af, at det var deres søer, der havde tiltrukket så mange gæster denne dag. I øvrigt dejligt at se, at de mange fuglefolk udviste fin respekt for ejendomsforholdene og holdt sig på behørig afstand af søerne.

Engene ved Viskum Hovedgaard har de seneste år været under jævnligt opsyn af Viborg-egnens ornitologer, der ofte halvt i spøg har snakket om, hvornår der mon ville komme et hit på disse kanter. Lokaliteten har efterhånden vist sig som en ren magnet på vadefugle i træktiden. Vadefugle i antal og artsdiversitet som man normalt kun møder ved de bedste vestjyske strandenge. I dette forår har lokaliteten budt på rekordmange Tinksmæde med flere dage med over 250, og en rekordtælling på 336 stk. giver genlyd i hele landet. Temmincksryler har haft max. på 74 stk. med flere dage over 60 stk., hvilket gør det til en virkelig DK-toplokalitet for begge arter. Antagelig er det kun Vejlerne og Tipperne, der overgår Viskum i dette forår m.h.t. antal af disse to arter. Viskum bød i maj på 1 Kærløber i 4 dage. En fugl der også tiltrak sig en del opmærksomhed, og op til 5 Nilgæs, Stor Kobbersnepe og 4 Dværgmåger har engene budt på. I alt 24 vadefuglearter viser listen fra Viskum, hvilket må siges at være imponerende. Spørgsmålet er nu blot, hvad det næste hit bliver. Ét er sikkert. Næste gang behøver vi ikke besvare flere spørgsmål om, "hvor er Viskum egentlig henne?"!!

Af Martin Kviesgaard

Tegning: Jens Frimer Andersen

Referat fra en Havørneaften

Onsdag den 17. marts var DOF og Danmarks Naturfredningsforening i Viborg værter ved forårets foredrag om Havørne. Det var Frank Wille, der stod for historien og billederne, og hvilke billeder!

Frank indledte med at fortælle om hans baggrund i Danmark og primært hans 30 år i Grønland med natur-projekter og allermest de mange år med Havørnene. Frank viste et overflødigshorn af fantastiske billeder. Smukke stemningsfyldte billeder fra den grønlandske natur, hvor naturens barskhed nærmest sprang ud af billederne på det store lærred på 6x2 m. Billederne og fortællingen førte gæsterne gennem de mange års arbejde med studier af havørnenes ynglebiologi og fødevalg og ikke mindste viste de Franks arbejde med at formidle denne viden til Grønlænderne. Et arbejde der gennem de mange år har betydet at ørnene nu sjældnere bliver skudt og efterhånden yngler tættere på de større byer.

Jeg er sikker på, at mange vil huske aftenen for de fantastiske billeder. Havørnen der er fanget i billedet i et brøkdelt af et sekund, før den slår kløerne i en skrigende Svartbag-unge. Ikke noget med "plet"-billeder af fugle eller tamme fotogene fugle, næh her var det intense billeder på første parket af en barsk og umådelig smuk natur. Eller hvad med stemningsbilleder fra en sydgrønlandsk fjord i fønstorm, eller fjelde indhyllet i tåge og en Havørn på et isfjeld. Fantastisk! Og så blev det selvfølgelig krydret med close-up's af Thorshane, Lunde, Jagtfalke og meget mere.

Aftenens lysbilledforedrag blev rundet af med billeder fra de danske Havørnes ynglepladser. Det gav troen på, at Havørnen også en dag vil vise sig som ynglefugl i Viborg Amt, selvom Frank ikke undlod at give sin mening til kende om dansk og også grønlandsk naturforvaltning, der stadig lader meget tilbage at ønske.

I alt deltog 83! Dejligt at så mange mennesker troppede op til dette arrangement i Sønder Mølle. Sønder Mølle, der virkelig dannede den perfekte ramme på denne forårsaften med havørne.

Hæderspris til Eyvind

Som omtalt i Fugle & Natur 2004/1 blev der på DOFs repræsentantskabsmøde i november sidste år uddelt hæderspriser til medlemmer af foreningen, som har ydet en særlig indsats for fuglesagen. En af prismodtagerne var Eyvind Lyngsie Jakobsen.

DOF-Viborg Amts formand, Per W. Buchwald, holdt talen ved prisoverrækkelsen:

Kære Eyvind!

Hvor skal man tage hen for at støde på dig, Eyvind? Til stedet, hvor de Lysbugede Knortegæs fylder landskabet om foråret, inden de i slutningen af maj drager nordpå. Stedet, hvor tusindvis af ænder og vadefugle kan opleves. Til Agerø. De 26 hektar strandeng på Agerø blev Fugleværnsfondens reservat i 1982. Derved blev Agerø et område til glæde for alle i foreningen, for de mange gæster, men især for fuglene ... og ikke mindst for deres trofaste vogter. Det er lige før, at Agerø er dit reservat. I hvert fald kan vi ikke nævne Agerø uden at tænke på dig – om omvendt.

Du startede i DOF for 40 år siden (blev medlem i 1963). I 1976 blev du medlem af FVF's bestyrelse og netop her kommer din store trofasthed til udtryk. Jeg er sikker på at Fugleværnsfondens arbejde passer rigtig godt til dig. Du er til det lange, seje træk – netop det der skal til i fonden. Du er ikke den, det styrter rundt

for at twitcher specialiteterne. Du kan derimod fryde dig over alle fugle og over naturen som sådan. Det almindelige – det folkelige – har din interesse. Og det almindelige er trods alt vigtigere end ekstremerne.

I DOF har du også ydet en uvurderlig indsats i lokalafdelingen for Viborg, hvor du i en periode (1991 – 2001) på 10 år var redaktør af Hjejlen. Det forlyder, at du har sagt ja til at tage endnu en tørn med Hjejlen. Herligt, at både du og vi trives med det, selv om du vist også ofte har skældt ud over at der manglede stof til bladet.

Takket være dit engagement, din flid, din omsorg har du også skabt masser af kontakter og fået masser af venner. Vi ved at du var meget nær ven af Thorvald Frølich, der var med til at grundlægge FVF. Derfor er det også naturligt, at du har overtaget Frølichs plads i Poul Tholstrups Fond, hvor du nu repræsenterer DOF/ Fugleværnsfonden.

Kære Eyvind. Du fortjener virkelig denne hæder for din bundsolide indsats for fuglesagen gennem mere end en menneskealder. Og alt dette bliver kun sat i relief, når du også viser en af dine andre pudsige sider: at du af og til kan være en smule forvirret.

Vi siger hjertelig tak og håber for os, for fuglesagen og især for dig, at du fortsætter på skansen i mange, mange år endnu. Hjertelig tak og til lykke.

Eyvind Lyngsie Jakobsen: Født 1936. HH fra Niels Brocks Handelsskole 1962, privat ansættelse 1962-65. Jurist 1971. Amtsfuldægtig i Ribe Stiftamt 1971-73, Overfredningsnævnet og Miljøstyrelsen 1973-77, amtsfuldmægtig i Viborg Statsamt 1977-2002. DOF-medlem siden 1963, medlem af Fugleværnsfondens bestyrelse siden 1976 og lokal ansvarlig for de vest- og nordjyske reservater. Ynglefugletæller siden 1981. Redaktør af DOF-Viborg amts blad HJEJLEN 1991-2001 og formand for Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité i Viborg kommune siden 1980.

Denne artikel, som omhandler hvordan man hjælper Isfuglebestanden med kunstige redesteder i Sønderjylland, blev først bragt i DOF-Sønderjyllands blad Panurus. Siden har artiklen været bragt i andre lokalafdelingers blade, og nu er turen kommet til DOF-Viborg Amt. Vi har jo også Isfugle i amtet, og måske nogen vil blive inspireret af at læse artiklen!

Af Klaus Dichmann

Fotos: forfatteren

Isfuglemanden fra Tørning Mølle

”Isfuglemanden”, bliver han kaldt blandt fuglevenner, alias Horst Boedler fra Flensborg. Tilnavnet har han fået fordi han siden 1996 har viet sit liv til Isfuglen. Horst Boedler’s store interesse for arten skyldes hans store fascination for denne lille skinnende blå juvel med det lange spidse næb, som man oftest kun ser i et glimt, når den med stor hastighed i lav højde flyver langs med vandløbet eller søens bredder. Isfuglens foretrukne ynglesteder er som bekendt i naturligt forekomne åbrinker og skrænter hvor den udgraver sin rede, men da kun de færreste åbrinker herhjemme byder på de rette betingelser, og det samtidigt er artens nordligste udbredelsesområde, er den her i Danmark forholdsvis sjælden som ynglefugl.

Horst Boedler har, som en kompensation for de manglende ynglemuligheder, udviklet en redekasse til Isfugle, som giver Isfuglene de ideelle ynglebetingelser. Kassen har været igennem en

lang udviklingsproces, før de rette betingelser var skabt. Alene vægten af kassen på godt 1,5 tons gør den til noget særligt. De rette forudsætninger skal nemlig være til stede før isfugleparret flytter ind. Eksempelvis skal fugtigheden i kassen være rigtig, og leret som Isfuglen graver sin ca. 80 cm lange redegang i, må ikke være så fast, at Isfuglen ikke kan få leret mejslet ud, men heller ikke så løst, at der er fare for, at gangen kan styrte sammen.

Modsat de naturlige ynglesteder yder ynglekasserne også en god beskyttelse mod predation af især ræv, rotte og mink, idet kasserne er foret med hønsetråd som gør det nærmest umuligt for eventuelle predatorer at grave sig ind til æg og unger i redekammeret.

Resultatet af opsætningen af et antal ynglekasser langs bække og søer i områderne omkring Tørning Mølle og Jels Søerne i Sønderjylland de senere år, samt den gode beskyttelse ynglekasserne giver mod predation, har bevirket

Horst Boedler ved en af sine ynglekasser

en markant fremgang i isfuglebestanden lokalt. Bestanden alene i Tørning området er på ganske få år steget fra 1-2 par til 8 par i 2003.

Opsætningen af en sådan ynglekasse er et kæmpe arbejde, som Horst normalt afsætter 2 dage til. Selve kassen bliver flettet i trådnet hjemme i Flensborg, hvorefter kassen, træstolper, sand og ler transporteres på trailer ud i nærheden af stedet, hvor kassen skal placeres. Godt 1 tons materiale skal således bæres/trækkes det sidste stykke, ofte flere hundrede meter af ufremkommelige veje gennem skoven eller over engen og ned til bækkens eller søens bred.

Kasserne er da heller ikke helt gratis. Et projekt, dvs. 2 kasser, koster 1500 Euro, men så har man også betalt for tilsyn og vedligeholdelse af kasserne 5 år frem. Selve kassens levetid er beregnet til ca. 50 år.

Årsagen til, at der sættes 2 yngle-

kasser op pr. isfuglepar er, at Isfugle af natur skifter redested efter hvert kuld. Ofte starter hunnen på et nyt kuld æg i den anden kasse, inden ungerne i det første kuld er fløjet fra reden. På den måde opnår parret at opfostre hele 3 til 4 kuld unger i de 2 ynglekasser på en sæson, som strækker sig fra maj til august, og hvert kuld er typisk på 6-7 unger.

Garantere, at der kommer Isfugle i kassen kan Horst naturligvis ikke, men ud fra hans store erfaringer kan han hurtigt beregne, hvor store chancerne er, inden man beslutter sig for at købe. Nogle vil måske mene, at det er halvdyr, men når man som jeg en tilfældig dag i juli sammen med Horst besøger 10 kasser og ser, at de 6 er besat af Isfugle med enten æg eller unger, vil de fleste fuglevenner sikkert komme til samme konklusion som jeg, at det i grunden er en lille pris for så kostbare juveler.

*Her er virkelig tale om et af de tilfælde, hvor det er ærgerligt, at vi ikke trykker HJEJLEN i farver!
Fotos: Klaus Dichmann.*

Horst Boedler kontrollerer en ynglekasse.

En ca. 18 dage gammel unge ringmærkes.

Af Bjarne Nielsen,
Augustenborg

En renlig svale

Man har indimellem hørt om eller oplevet fugle, der har placeret sine reder de mærkeligste steder. Som f.eks. en Landsvale på en færge i fast pendulfart eller en Kirkeugle i en gammeldags gruekedel.

I sommeren '99 oplevede jeg en Landsvale, der åbenbart ikke brød sig om snavs og skidt. Den havde bygget sin rede inde i Q8-tankens bil-vaskehal i Augustenborg.

En tidlig morgen i juli var jeg nede for at få "shinet" min bil lidt op. Vaskehallens port skydes automatisk ned, når maskinen går i gang, og åbnes igen, så snart den er færdig. Alt efter, hvilken vask man har valgt, går der mellem 5 og 10 minutter, hvor der ingen adgang er til vaskehallen. Mens min bil blev skyllet, vasket, skyllet igen, vokset og tørret, stod jeg pænt udenfor og ventede. Det undrede mig lidt, at en Landsvale først kredsedde om hovedet på mig og derefter satte sig på vaskehallens tag, som om den var i venteposition. Den sad og "snakkede", mens vi ventede på, at vaskemaskinen skulle blive færdig. Så snart vaskeriet var overstået, og porten gled op igen, lettede svalen og fløj ind i vaskehallen. "Det var s.. da underligt", tænkte jeg og gik ind til min bil. Inde i vaskehallen

vendte jeg mig om.... -og se, deroppe i det ene hjørne til højre for porten lige ovenpå nødstop-kontakten var den nydeligste landsvalerede placeret, og et par halefjer stak ud over redekanten.

Svalen var totalt ligeglad med, at jeg stod lige nedenunder reden og undrede mig over naturens tilpasningsevne. Normalt plejer Landsvalerne at yngle i foderstofforretningens store byggeri på den modsatte side af vejen, hvor der er en lang overdækket gang med fri tilflyvning fra begge ender. Men der var pladsen måske blevet for trang?? Det her var i hvert fald en skarp kontrast til støvet hos "foderstofften".

Jeg nåede at få vasket min bil 3-4 gange, mens svalerne stadig rugede, og hver gang var proceduren den samme. Derudover kiggede jeg til reden et par gange, og til sidst kunne 3 par halefjer ses over redekanten. Så det kunne tyde på, at der er kommet mindst 2 rene unger ud af anstrengelserne. Desværre nåede jeg ikke at få udflyvningen med, for da jeg en dag i starten af september skulle have vasket min bil, var der ingen Landsvaler mere, reden var væk, og der var gjort rent, hvor den havde siddet. Men en sjov oplevelse var det nu under alle omstændigheder.

Af Bjarne Nielsen,
Augustenborg

Tophejre og alt "godt" fra oven

Dennis, Martin og jeg var d. 11. juni 2003 kørt til sydenden af Ringkøbing Fjord for om muligt at få et glimt af den Tophejre, som havde opholdt sig i området i nogle dage. Hvis vi ikke skulle være så heldige at se Tophejren, var der i stedet mulighed for at se den Sølvhejre, som også var rapporteret fra Værnengene i nærheden indenfor de sidste par dage.

I første omgang forsøgte vi lige vest for Bork Havn, hvor Tophejren skulle kunne ses, hvis man gik ud ad en markvej, der starter, hvor der stod en landbrugsvogn med vandtank på. Vi fandt let landbrugsvognen, parkerede bilen og gik ud ad markvejen. Men det viste sig snart, at den ikke var særlig lang. Efter få hundrede meter endte den og fortsatte som en næsten ikke synlig sti gennem det høje græs ud over de meget fugtige enge. Da ingen af os havde taget terrængående fodtøj, dvs. gummistøvler, på, så det ud, som om vores eftersøgning efter Tophejren måtte stoppe her. Nu giver jo ikke så let op, så vi fandt et stor bunke tagrør, som vi besteg og brugte som udkigspost. Men lige lidt hjalp det. Vi så ingen Tophejre!!

Nu kunne vi lige så godt tage et kig på de nærliggende Tipperne, så vi kørte ud til Værnengene, gjorde først holdt ved laden, hvor vi var oppe på første

sal og kigge, men ikke så noget særlig interessant. Derefter kørte vi ud til fugletårnet ved nordvestenden af Værnsande. Det er godt nok ikke verdens mest moderne og solide tårn, men under alle omstændigheder fandt vi Sølvhejren. Den gik inde i bunden af Værnsande, hvor den lyste godt op med sin kridhvide fjerdragt mod de fjorgamle rør.

Nå, så havde turen da ikke været forgæves, selvom en Sølvhejre jo ikke helt kan måle sig med "en med top".

Vi havde fået klokkeslet med hjemmefra, dvs. at bilen skulle være hjemme til middag. Det gav os kun en halv time tilbage. En halv time som vi besluttede at "spilde" på endnu en gang at forsøge at finde Tophejren.

Da vi kom tilbage til vandtanken, opdagede vi, at der 25-30 m øst for den gik endnu en vej ud i området. Tjah, den kunne vi jo ligeså godt prøve, så det gjorde vi. Da vi kom ud for enden af vejen, kunne vi se, at den passede bedre på den beskrivelse, der kunne findes på nettet, så vi parkerede og steg ud for at tjekke lokaliteterne. Bilen holdt, så vi kunne stå i dørene og kigge ind over rørene. Det gav os de 20-30 cm mere i højden, der betød en smule bedre oversigt. Desværre var der ingen lille, lys hejre med orangebrun top, der sprang os i øjnene, men plud-

selig, da vi faktisk var ved at skulle pakke sammen og af sted, opdagede jeg en mindre og lysere fugl, der gik ved siden af en Fiskehejre i rørene. Et nøjere tjek afslørede, at der var den endelig, den meget eftertragtede Tophejre.

Hurtigt hoppede Martin og jeg ned fra "dørtrinene", vi fandt alle tre vore teleskoper frem fra bagagerummet, stillede dem op foran bilen og fangede dyret. Den viste sig nu fint frem, en hovedsagelig grumsethvid fugl med nogle imponerende lange orangebrune fjer hængende helt ned midt på ryggen fra nakke og isse. Ind imellem, når den blev lidt ophidset (vores tolkning!), løftede den toppen. Imponerende!!

Mens vi stod og studerede Tophejren meget intenst, lød der pludselig et ordentlig brag fra bilen, og ud af øjenkrogen så jeg et eller andet mørkt styrte til jorden. Vi fór alle helt sammen ved braget, der nærmest lød, som om nogen havde kastet en kæmpe jordklump på bilens tag. Da vi kiggede op, var det eneste, vi så, en Sølvmåge, der var på vej væk fra os. Det var helt sikkert synderen.

Da bilen blev tjekket, var det tydeligt, at mågen havde sluppet sine efterladenskaber lige over bilen, men der var ikke tale om sædvanlige mågeefterladenskaber. Normalt vil man forvente, at efterladenskaberne bærer præg af, at hovedfødekilden er fisk, men her havde vi åbenbart at gøre med en "vegetar-måge". På og omkring bilen var der tydelige spor af en blanding af strå, korn og jord. Et slag på tasken gav en samlet anslået vægt på omkring ½ kg. Derudfra kan man se, at det var en virkelig anselig tømning, mågen

havde foretaget, og sporene efter droppet var bestemt også tydelige. En minuts undersøgelse af "gerningsstedet" resulterede i følgende beskrivelse af hændelsesforløbet:

Da mågen slap sin ladning, ramte denne bilens tag i det forreste, venstre hjørne lige foran og over føreren. Ved nedslaget var ladningen blevet delt i to. Én halvdel var røget ned ad forruden, hvorefter noget havde sat sig i vinduesviskeren, noget andet havde lukket luftindtaget ved motorhjelm, mens resten var drønet videre ned over motorhjelm og på jorden, hvor den var stoppet ca. ½ meter fra, hvor vi stod med teleskoperne. Den anden halvdel af ladningen var suset ud over taget i førersiden, hvor døren stadig stod åben. Herefter havde den ramt sideruden indvendig, var fortsat ned ad døren, indtil noget var endt i kortlommen nederst på døren, og resten var landet på jorden.

Kort sagt: ...et utroligt svineri!! – men også et utroligt held. Tænk, hvis vi stadig havde stået på dørtrinnet, da "bomben" faldt. Det ville uden tvivl have været en meget "nedslående" oplevelse. Især for Martin, der et par minutter før havde stået i netop den døråbning, mens han lænede sig ind over taget. Nu kunne vi heldigvis "nøjes" med at gøre bilen ren, og så ellers begive os hjemad. Vi var allerede rigeligt sent på den. Sjovt nok var der ingen, der havde lyst til "frisk" luft fra bilens dyser på hjemturen.

Moralen er, at man skal være opmærksom på alt i sine omgivelser, selv om man har en Tophejre i skopet!!

Hjælp Naturbutikken med at komme rundt i landet!

Sæt en streamer for Naturbutikken i bagruden på din bil og vind flotte præmier!

Naturbutikken har udviklet en ny og flot streamer, som du kan sætte i bagruden på din bil. Udover at du hjælper Naturbutikken med at blive mere synlig i landskabet, har du chancen for at vinde en af følgende flotte præmier:

1. præmie: Gavekort til Naturbutikken til en værdi af kr. 10.000,-
2. præmie: GPS Legend til en værdi af kr. 2.995,-
- 3-5. præmie : Die Vogelstimmen Europas, Nordafrikas und Vorderasiens.
En CD boks til en værdi af kr. 895,- pr stk.

Førstepræmien på kr. 10.000,- kan frit bruges i Naturbutikken.

Andenpræmien er en supersmart GPS, der er 100% vandtæt. Højopløseligt display, der giver dig mulighed for utroligt skarpe billeder, der kan indeholde en masse information uden at man mister overblikket. Legend har baggrundskort med hovedveje, byer og sømærker. Intern hukommelse på 8 mb samt en lang række andre fordele. Legend kan naturligvis også tilsluttes en computer.

Tredje- til femtepræmien er den suveræne fuglestemmeboks med hele 17 cd'er, der dækker fuglene i Europa og Nordafrika.

Det er nemt at deltage i konkurrencen!

Det eneste du skal gøre for at være med i konkurrencen er, at køre med bagrudestreameren frem til og med efterårsfeltræf 2004, der finder sted i Sønderjylland i uge 42.

Sæt streameren i bagruden på din bil, tag et vellignende foto med dokumentation for dato (f.eks. et avishoved) og send det til Naturbutikken, Vesterbrogade 138, 1620 Kbh. V. Mærk kuverten "Streamer". **BEMÆRK: sidste frist for indsendelse af foto 30. juni!!**

Vinderne udtrækkes under feltræffet tirsdag d. 12. oktober. Senest torsdag d. 7. oktober kl. 12:00 skal Naturbutikken have modtaget et nyt vellignende billede med dato der dokumenterer, at streameren har været sat i bagruden i hele perioden. Undlader man at indsende dette billede, kommer man ikke i betragtning til konkurrencen, med mindre man er mødt personligt op til træffet og kan fremvise streameren på bilen. Det er ikke et krav, at du møder op til feltræffet, for at deltage i konkurrencen.

OBS! Ansatte i DOF kan ikke deltage i konkurrencen, der i øvrigt ikke bliver gennemført, hvis der er mindre end 50, der melder sig til.

Ring 33 31 85 63 eller mail naturbutikken@dof.dk for at få DIN streamer allerede i dag!

BYGHOLM CAMPING

Ved Fuglereservatet Vejlerne

Midt i naturen mellem hav og fjord

Veludstyrede hytter og værelser

Hestevognskørsel og Ridelejr

Svimmingpool - Restaurant

Festlokaler til 120 pers.

ÅBEN HELE ÅRET

BYGHOLMVEJ 27, ØSLØS, 7742 VESLØS - TLF. 97993139

Email. bygholm@1031.inord.dk - Fax. 97993802

Konservatoren i Aalestrup:

- Trofæmontering
- Udstopning af fugle og pattedyr
- Restaurering af præparater
- Udlejning og salg
- Garvning af skind

JANE OG VAGN REITZ

- aut. zoologisk konservator fa. -
Nørrehedevej 33. 9620 Aalestrup
Telefon og fax 98 64 18 91

Turreferater:**Hald Hovedgård, 14. december 2003.**

Med udsigt til byger og kraftig blæst var vejrudsigten ikke just lovende, så det var flot med 11 deltagere til søndagens jule-fugletur. Vejret viste sig dog heldigvis at holde tørt, så selvom det kneb med at høre småfuglene for vindens susen i træerne, fik vi alligevel en god tur.

Slotsparken bød på lidt Sjaggere, og på vej til ruinen så vi Troldænder og Musvåger, mens de hurtige fik en overflyvende Bjergvipstjert. Fra borgtårnet var der udsigt til Skarvkolonien og flere Fiskehejrer, mens et par Sangsvaner passerede fint henover. Fra ruinen gik vi langs søbredden til Troldeslugten. Det milde vintervejr og manglende vintergæster nordfra gav ikke mange pip i trækronerne. Mejsjerne vimsede dog rundt i elletræerne, og ved Niels Bugges Hald lod en lille flok Grøn-siskener sig kortvarigt beskue. Dagens fugl var nok den fine, ivrigt svømmende Vandstær i Troldeslugten, mens Isfuglen kun lod sig se af en enkelt deltager. I alt bød turen på omkring 30 arter.

Ole Lilleør

Stendal Skov, 24. april 2004.

12 fremmødte, heraf 2 interesserede juniorer. Vejret var fint, hvilket et par Lille Lappedykkere også nød i Cramers Mose med sprudlende triller og højlydte forårskåde tilnærmelser, parret havde rent glemt de sky vaner. Et par stilfærdige Troldænder lå her også.

Rørhøgen, som fløj over rørene for en uge siden, lod sig ikke se. Vi hørte vores første Løvsanger og Landsvale. Desuden var Jernspurve, Gransanger, Rødhalse, Bogfinker og Sangdrosler meget aktive. Desværre så vi ikke Sortspætten ved sit hul, men vi hørte den ganske kort.

Bjergvipstjerten fløj rundt ved den lille sø i Stendalen, og de sikre Fuglekonger og Sortmejsler hørtes på hele ruten.

Annie Pedersen

Sødal Skov, 2. maj 2004.

Selvom den annoncerede fugletur kom i hård konkurrence med de mange Skovens Dag-arrangementer, kunne der alligevel samles 17 deltagere til en hyggelig morgentur i Sødal Skov. En større tordensky brummede jævnlige en dyster advarsel, men vejret holdt heldigvis tørt.

Skoven var tydeligt ved at grønnes, men ikke mere end at småfuglene endnu kunne spottes i træernes kroner. Det gav blandt andet fine Store Flagspætter, Rødstjerner, Broget Fluesnapper, Halemejsler og Dompapper.

Kernebiderne hørtes ofte, men var sjældent til at få et ordentligt kig på. Bjergvipstjerterne (den ene haleløs) var på plads i dammen. I baggrunden var der fuglesang akkompagneret af flagspætternes trommen og Sortspættens gjalden. Ravnene holdt sig stort set væk - en enkelt ekspeditionsrunde over os blev det til. En Huldue hørtes fjernt en enkelt gang, og nogle af deltagerne hørte også en nys ankommen Gøg kukke i retning mod Rødsø.

Ole Lilleør

Agerø, 1. maj og 7. maj 2004.

At lægge to ture til samme sted så tidsmæssigt tæt på hinanden var ingen tilfældighed. Turen den 1. maj skete i samarbejde med Morsø Landboforening. Turen den 7. maj var en ren DOF-tur.

Formålet med arrangementet den 1. maj var ud over at vise Fugleværnsfondens ejendom og dens fugleliv, og så at få talt sammen med landmændene om betydningen af, at der bliver passet på vore enge – her strandenge. Dette er væsentligt, fordi en ny landbrugslovgivning, der formentlig træder i kraft fra og med 2005, kan ramme naturplejen. Som bekendt hviler en stor del af landbrugsproduktionen på støtteordninger i større eller mindre omfang alt efter hvilken produktion, landmanden har i gang. Uden her at gå i præcise detaljer, skal det oplyses, at landmændene fra og med næste år ikke længere modtager ammeko- eller slagtepræmie som før. Dette kan føre til en nedgang i antallet af de dyr – oftest kødkvæg – som afgræsser naturarealer i Danmark. På FVFs ejendom på Agerø er det dog ikke kødkvæg, der afgræsser, men ungkreaturer af malkekvæg. Ser man ud over engene på næsten enhver årstid, ser man det flot afgræssede engområde, der ikke kun omfatter FVFs ejendom, men også naboarealerne. Det betyder, at der i et relativt stort område er et meget værdifuldt spisekammer for den Lysbugede Knortegås, der her har sit måske vigtigste raste- og fourageringsområde her i landet. Når ålegræsset, som er den foretrukne føde, er bidt i bund i løbet af foråret, er det det nyspirede enggræs, der står på gæssenes spise-

kort. Og dette græs er bedst, når græsset året før er bidt i bund af kvæget. Dette var et væsentlig emne at få talt om. Det blev en god tur med 50 deltagere. Ca. 500 Hjejler viste flyveøvelser, mens ca. 800 gæs det meste af tiden bogstaveligt talt holdt sig i baggrunden på vandet lige bag ved nogle forhøjninger ved strandkanten. Men de var da også oppe og vise sig nogle gange. Også et par Brushøns fik en del af de besøgende set. Vejret var godt, mange havde medbragt kaffe, og der var en god stemning.

Turen den 7. maj var knapt så velbesøgt, kun 6 deltagere. Men vi fik en god tur. Ved dæmningen var der ca. 1800 Lysbugede Knortegæs. I det lille engareal på Østagerø var ca. 100 gæs. Fugleværnsfondens areal og naboarealerne havde 1200 gæs til spisning. En ringmærket gås med nummeret, vist nok nr. 78 på venstre ben, og en blå (øverst) og rød ring (nederst) på højre ben poserede for os. Herudover var der bl.a. 4 Strandhjejler. Og vejret var godt.

Eyvind Lyngsie Jakobsen

Da sommeren kom

Efter vårens solskinsdage
drog en sommer ind som kaldet
dulgende i juninatten.

Over græs og træer og tage
hørtes Danmarks sommer drage.
Næste morgen var der faldet
Atten millimeter af den.

-Kumbel

Kommende ture:

Agger Tange, søndag den 15. august 2004.

Mødested: Kiosken ved færgelejet kl. 07:00.

Turleder: Frits Rost (tlf. 8727 1011). August er en af årets absolut bedste måneder at se på vadefugle, hvoraf nogle endnu er i yngledragt. Afhængig af vind og vejr vil der være chance for en lang række arter, især i den sydlige ende af tangen. Medbring teleskop.

Geddal Enge, søndag den 12. september 2004.

Mødested: P-pladsen ved Geddal Enge kl. 07:00.

Turleder: Robin Milner (tlf. 8667 5086).

Geddal i september byder på store mængder af andefugle, vadefugle og forskellige rovfugle. Der bliver også mulighed for at kigge forbi Sønder Lem Vig og Venø Bugt. En god tur også til de mindre erfarne fuglekikkere.

Vejlerne, søndag den 19. september 2004.

Mødested: Kogleaks-skjulet ved Kærup Holme kl. 08:00.

Turleder: Ole Kristjansen (tlf. 8667 3181).

Vejlerne i september betyder store mængder af fugle, især andefugle og vadefugle som Stor Kobbersneppe, Klyde og Hjejle. Der ud over vil der sikkert være mulighed for Skestork, Rørdrum og diverse trækfugle.

Sydmors, lørdag den 2. oktober 2004.

Mødested: Thissinghus Havn kl. 08:00.

Turleder: Jens Jørgen Pedersen (tlf. 9772 0420).

En fugletur rundt til Sydmors' vådområder. Vadefugle og andefugle i større flokke er på dette tidspunkt samlet på deres træk mod syd. Enkelte rovfugle dukker forhåbentlig op og skaber uro i landskabet.

Agerø, lørdag den 9. oktober 2004.

Mødested: P-pladsen ved dæmningens nordende (skråt overfor Agerøvej 26) kl. 08:00.

Turleder: Eyvind Lyngsie Jakobsen. (tlf. 8667 1646).

Vi ser på fuglelivet ved dæmningen, østsiden af Agerø og i Fugleværnsfondens reservat. Tillader vejret og forholdene det, går vi ud over engen, ud på Holmene og måske til Stenklipperne, hvis det er muligt. Husk gummistøvler!

Roshage, Hanstholm, søndag den 24. oktober 2004.

Mødested: Ved skuret under vindmøllen ved Roshage-molen kl. 8:00.

Turleder: Jan S. Kristensen (tlf. 2047 5521).

Hvis vinden er med os, ser vi Suler, lommer, kjover, stormfugle og alkefugle. Er vinden i sydvest, rykker vi måske til Klitmøller i stedet. Efter morgentrækket kører vi omkring havnen, og til sidst går vi en tur omkring Fyret og kigger efter småfugle, hvor der kan være sjældne gæster som Fuglekongesanger m.fl. Husk varmt tøj og drikke!

Jeg ved, hvad du taler om.

vestjysk BANK

La' os ta' os af din økonomi
 - så kan du bedre koncentrere dig om det du har lyst til
 - ornitologi måske.

- vestjyske værdier
 St. Sct. Peder Stræde 4 • Viborg • 87 27 38 00
www.vestjyskbank.dk

Martin Kviesgaard
 mbk@vestjyskbank.dk

Flytninger/adresseændringer:

Det er vigtigt, at du meddeler HJEJLENS redaktion om ændringer i dine adresseforhold, hvis du flytter. Benyt postvæsenet portofrie flyttepostkort og skriv til:

HJEJLEN v/ELJ,
 Østervænget 27,
 8800 Viborg,

eller ring 8667 1646
 eller send en e-mail: eyvihak@worldonline.dk

Stof til HJEJLEN:

- Tekster sendes til redaktøren eller layouteren (adresser i kolofonen på side 2).
- Tekster modtages helst i elektronisk format. Tekstdokumenter bedes *ikke* formateret i tekstbehandlingsprogram (f.eks. Word), men sendes i ren tekstformat .txt.
- Illustrationer og billeder sendes til layouteren, og disse modtages i både analog (papir, negativer og positiver) samt elektronisk/digitalt format.

Deadline:

Bladet udsendes 3-4 gange om året. Deadline for næste nummer er 15. september 2004.

ISSN 0903-9694

Returneres ved varig adresseændring

Afsender: Hjejlen v/ELJ,
Østervænget 27,
8800 Viborg

butikkens overskud anvendes til fuglebeskyttelse

www.naturbutikken.dk

.... spot a Kite ....!

*Naturbutikken er Danmarks bedste lokalitet for
ZEISS - LEICA - SWAROVSKI
NIKON - KOWA og KITE*

NATUR BUTIKKEN

Vesterbrogade 138 -140. Telefon 3331 8563
Mandag - fredag 10 -17.³⁰ Lørdag 10 -14. Søn. Lukket

dahl